

Ontmoetingsdag VLOR en Opgroeien

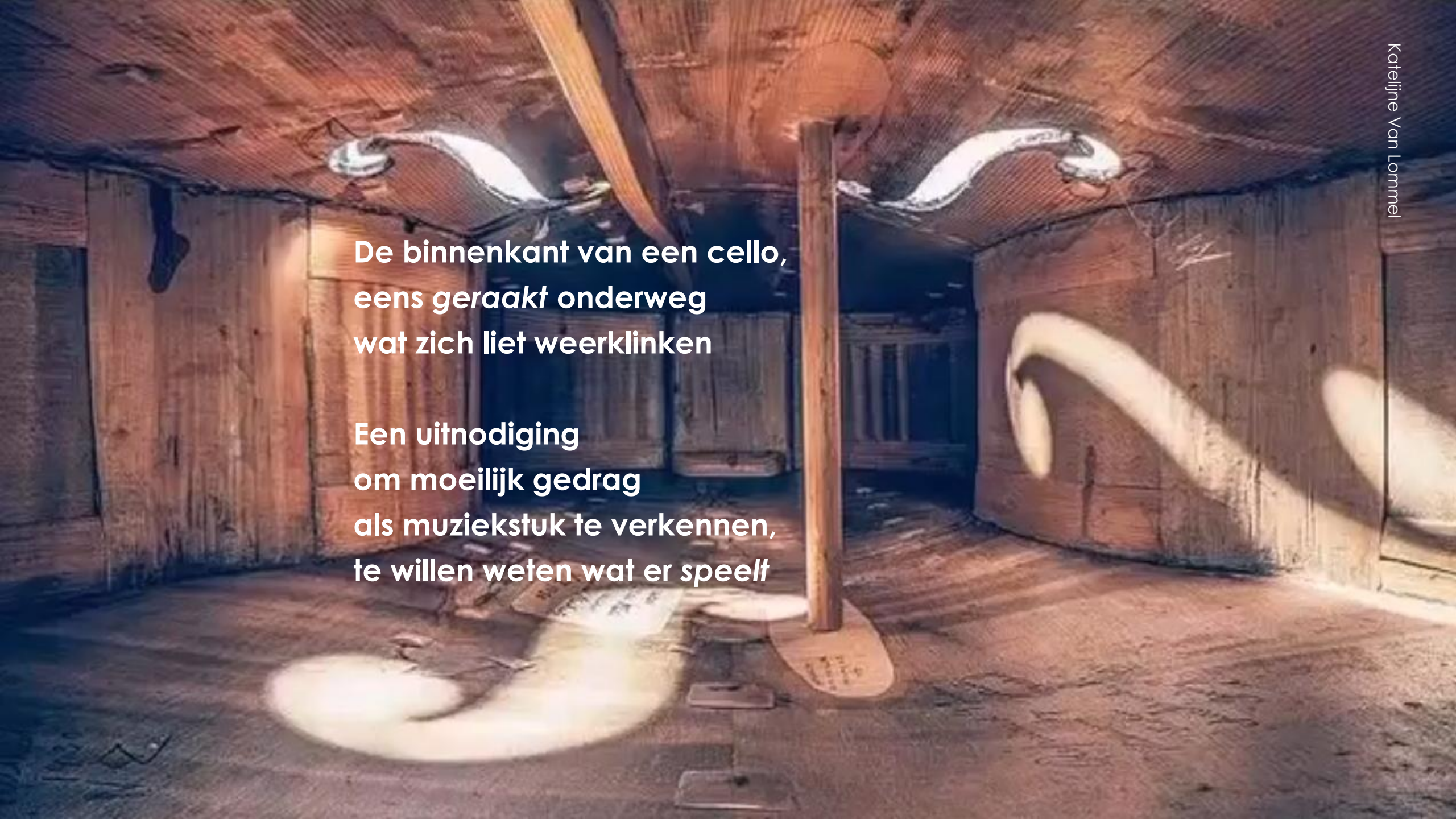
Samen in het verschil 5.11.25

KATELIJNE VAN LOMMEL, KINDER- EN JEUGDPSYCHOLOGE VERBONDEN AAN
ONDERWIJS, HULPVERLENING: WWW.KATELIJNEVANLOMMEL.BE

De binnenkant van een cello,
eens *geraakt* onderweg
wat zich liet weerklinken

Een uitnodiging
om moeilijk gedrag
als muziekstuk te verkennen,
te willen weten wat er *speelt*

GEDRAG IS ZOALS EEN MUZIEKSTUK

**Een aanname dat gedrag veelal aan te leren dan wel af te leren valt,
klinkt in het bijzonder te midden van onmacht misschien aanlokkelijk ...**

**De beschikbare interdisciplinaire kennis vanuit de verschillende domeinen
en faculteiten is echter te waardevol om aan voorbij te gaan**

Alles wat tegen het licht gehouden wordt is zonder enig oordeel naar individuen of intenties, het gaat over patronen en systemen

Over het samen zoeken naar verrijking, naar complementaire integratie van kennis - laat dat steeds voorop staan

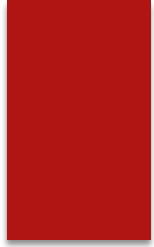

(LEREN) DIRIGEREN MET DAT WAT IS

Katelijne Van Lommel

OOZAKEN VAN MOEILIK GEDRAG
DAT ZICH HERHAALT DAN WEL ACUUT VOORKOMT
EN NIET TOT DE GANGBARE ONTWIKKELING BEHOORT

Verwondingen

Tekorten

(Ongezonde) elementen binnen systemen

Verstoringen in de persoonlijkheidsontwikkeling

VERWONDINGEN, o.m.

Fysieke en/of emotionele onveiligheid

Hechtingskwetsuren en/of -stoornissen

Ontwikkelingstrauma / complex trauma

(Intergenerationeel) onrecht

Gedrukte / depressieve stemming (prikkelbaarheid, agressie, ...)

Niet-aangeboren hersenletsel

...

Transgenerationele activatie → Epigenetica
Het vermogen om patronen te doorbreken

TEKORTEN aan o.m.

Sociale vaardigheden

Afstemming op de socio-emotionele ontwikkelingsleeftijd i.p.v. kalenderleeftijd

Spannings- of emotieregulatie

Basisbehoeften als slaap, grenzen, veiligheid, nabijheid, ...

Afstemming op cognitieve behoeften

Kwalitatieve didactiek

Aanbod dat / studierichting die aansluit bij krachten, competenties

...

(ONGEZONDE) ELEMENTEN BINNEN SYSTEMEN o.m.

Roulerende rekeningen

Bestaansrecht

Loyaliteit(sconflict)en

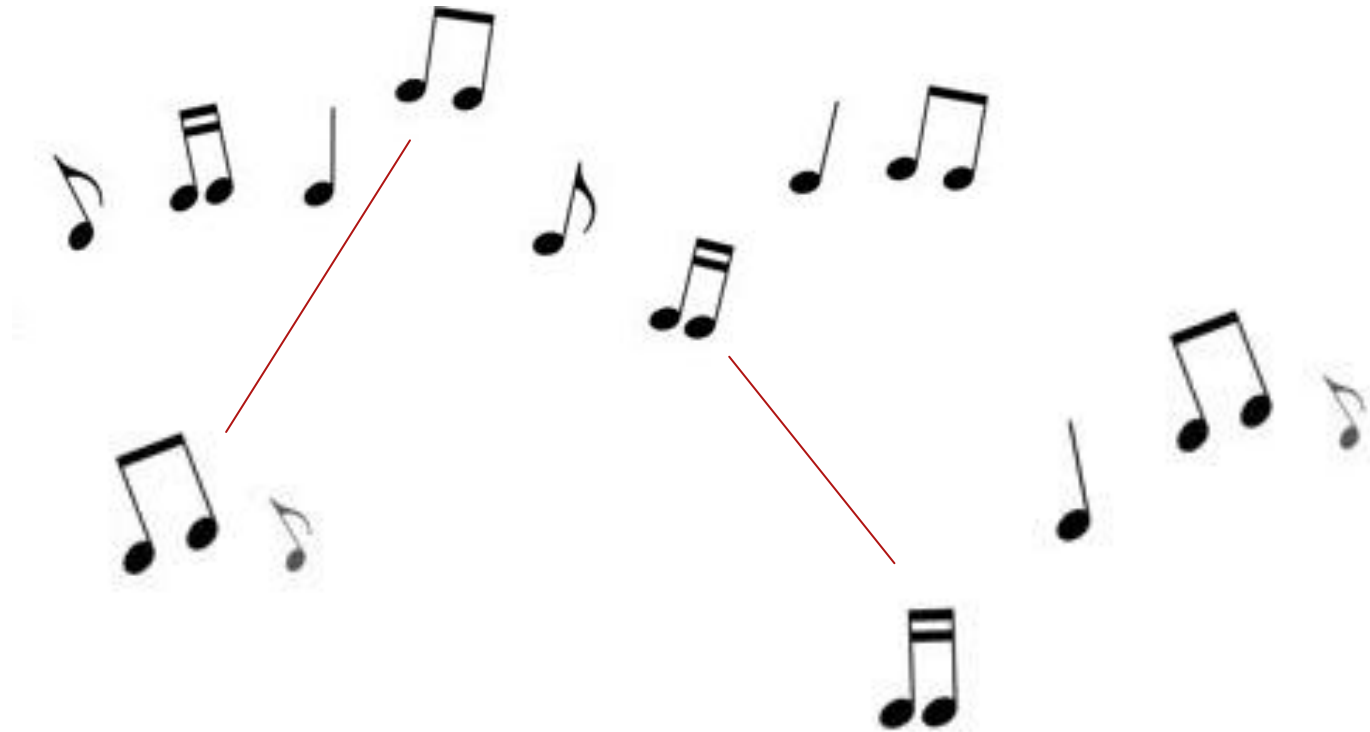
Groepsdruk

Destructief recht

Modelling

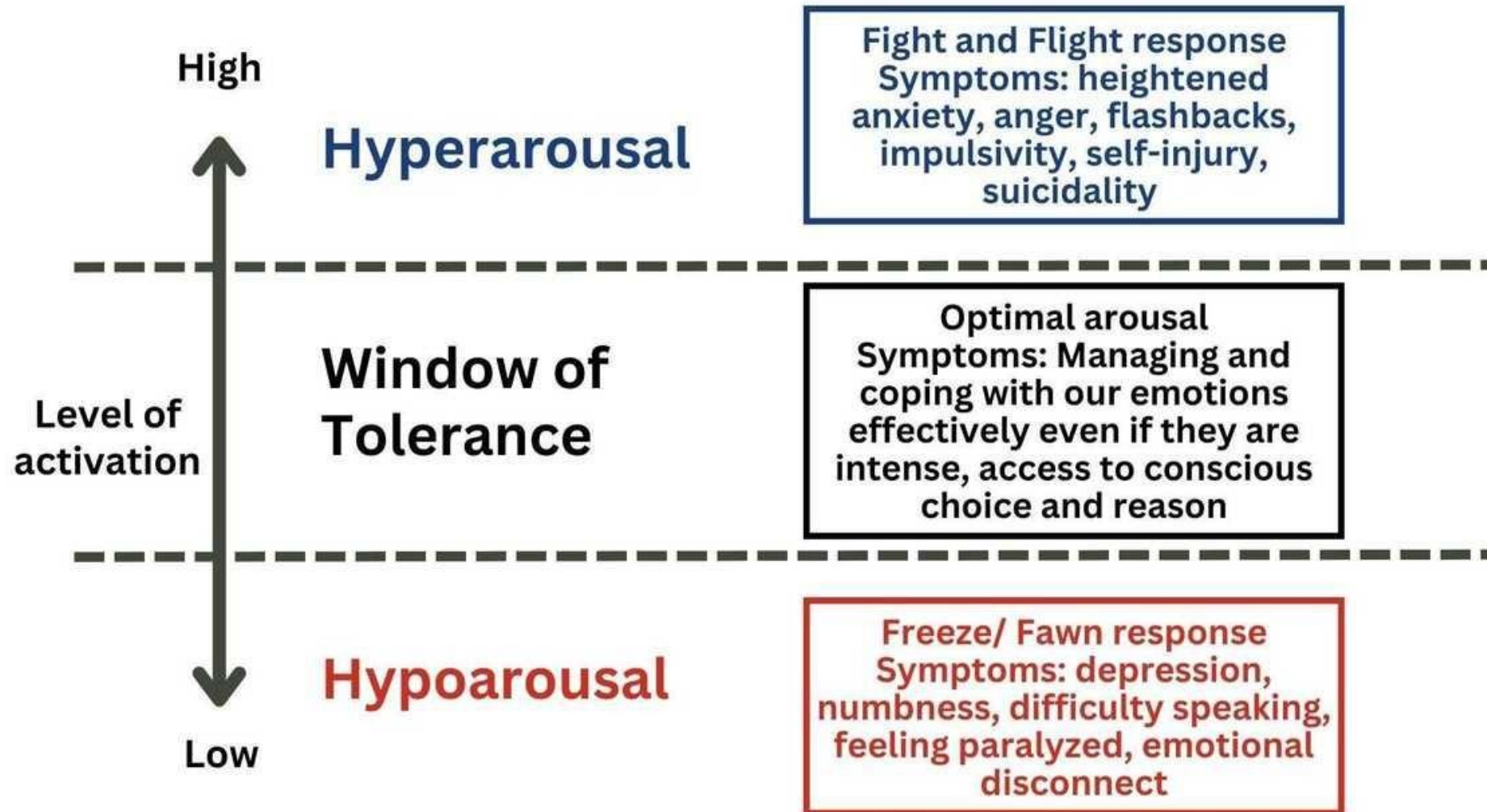
Scripts

...

UITINGSVORMEN MET DEZE ONDERLIGGENDE OORZAKEN: INTERNALISEREND EN EXTERNALISEREND GEDRAG

Fight response

Weigeren,
prikkelbaarheid,
buiten proportie
reageren, verbale
of fysieke agressie,
woedebuien,
storend gedrag,
zelfbepalend
gedrag, negatief
aandacht vragen,
...

Flight response

Zich in zichzelf keren,
zichzelf pijn doen of
afbreken, lachen of
grimas, vermijding,
eetproblemen,
psychosomatische
klachten, weglopen,
zelfmedicatie,
verslaving, regressie
binnen gedrag,
overmatig gamen,
...

Freeze response

Angsten,
paniekreacties,
weinig betrokken zijn,
over weinig motivatie
beschikken,
afgevlakt zijn,
passiviteit,
'verlamming',
moeilijk keuzes
kunnen maken,
depressie, dissociatie
...

Fawn response

In functie van
de ander gaan
leven, authenticiteit
opgeven om de
ander te behagen,
zichzelf wegcijferen
tot 'het perfecte
kind',
...

Katelijne Van Lommel

SIGNAALGEDRAG

En hier wordt het intrigerend: wetende dat de oorzaken van al dit signaalgedrag exact dezelfde zijn, is het een vreemd gegeven dat we - afhankelijk van de vorm van overleving - meermaals een andere pedagogische kijk alsook aanpak hanteren ...

Fight response

Weigeren,
prikkelbaarheid,
buiten proportie
reageren, verbale
of fysieke agressie,
woedebuien,
storend gedrag,
zelfbepalend
gedrag, negatief
aandacht vragen,
...

Flight response

Zich in zichzelf keren,
zichzelf pijn doen of
afbreken, lachen of
grimas, vermijding,
eetproblemen,
psychosomatische
klachten, weglopen,
zelfmedicatie,
verslaving, regressie
binnen gedrag,
overmatig gamen,
...

Freeze response

Angsten,
paniekreacties,
weinig betrokken zijn,
over weinig motivatie
beschikken,
afgevlakt zijn,
passiviteit,
'verlamming',
moeilijk keuzes
kunnen maken,
depressie, dissociatie
...

Fawn response

In functie van
de ander gaan
leven, authenticiteit
opgeven om de
ander te behagen,
zichzelf wegcijferen
tot 'het perfecte
kind',
...

Katelijne Van Lommel

Attitudecoach, tuchtprefect

Leerlingbegeleiding

Gedragkaart & - contract
Straffen & belonen

Meer kans dat er oorzaak-ondersteunend gewerkt zal worden

Taal als 'probleemgedrag'
Hardnekkige idee van onwil

Heersende idee van onvermogen

‘PEDALOGISCH’?

Katelijne Van Lommel

SIGNAALGEDRAG NODIGT UIT TOT DE IMPLEMENTATIE VAN EEN
INTERDISCIPLINAIRE KENNISBIBLIOTHEEK VOOR ONZE KIJK OP ALSOOK
AANPAK VAN GEDRAG: HET WAARDEVOLLE BEWAKEN, VERANKEREN
EN DAAR WAAR NODIG TOEVOEGEN, VERFIJNEN

VOORWAARDEN TOT HULP BV. TEGEN HET LICHT HOUDEN,
VEREISTEN DIE NU MEERMAALS GESTELD WORDEN

- ✓ EEN VERBALE VRAAG
- ✓ ZICHTBARE MOTIVATIE

EIGEN AAN OVERLEVING IS IMMERS DAT DEZE ELEMENTEN NIET MEER
ZOMAAR STEEDS AANWEZIG KUNNEN ZIJN: HET GEDRAG IS DE HULPVRAAG

OF ZO IS EEN HERHAALD DAN WEL ACUUT GEBREK AAN MOTIVATIE VAAK

- ✓ NIET ZOMAAR EEN PROBLEEM MET MOTIVATIE
- ✓ WEL MET REGULATIE

WAT EEN SIGNIFICANTE IMPACT HEEFT OP DE AANPAK DIE AANGEWEEZEN IS

INTERVISIE MET 3 REGULIERE SCHOLEN EN EEN INCLUSIECAMPUS 30 CASUSSEN WAARBIJ SIGNAALGEDRAG BLEEF WEERKLINKEN: EEN GREEP

Karima

Negatief aandacht vragen, 'opzettelijk' oefeningen verkeerd maken, veel conflict met leeftijdsgenoten, ongepast knuffels vragen, ernstige agressie, ...

Meisje zit in een pleeggezin, voordien in een voorziening en heeft een verleden van onveiligheid. Deze casus wordt zometeen uitgewerkt

Gregory

Storend en clownesk gedrag, voortdurend geluiden maken, leerlingen storen tijdens de les, regels niet volgen, ...

Na indicatie tot bepaling stellen we bij deze jongen als huidige vertrekpunt een socio-emotionele ontwikkelingsleeftijd van 3j vast versus een kalenderleeftijd van 8j, Gregory is cognitief een sterk functionerende leerling

Benjamin

Herhaaldelijk niet in orde met materiaal en huiswerk

Na huisbezoek blijkt dat deze jongen buiten school voor zijn 2 jongere boertjes zorgt omdat moeder alleenstaand is. Ze heeft weinig tot geen netwerk en is ernstig ziek. Hierdoor geraakte moeder niet op oudercontacten of de gevraagde afspraken op school

Alissa

Voortdurend de lessen storen, andere kinderen pijn doen, slechte aandacht en concentratie (wat dissociatie bleek te zijn), zichzelf verwonden, ...

Na het herkaderen van de aanwezige interpretatie van bepaald gedrag kwam snel het vermoeden van seksueel grensoverschrijdend gedrag. Het CBL werd onmiddellijk ingeschakeld net als het VK en dit vermoeden werd jammer genoeg bevestigd

Karima

Onveilig verleden,
pleeggezin

Gregory

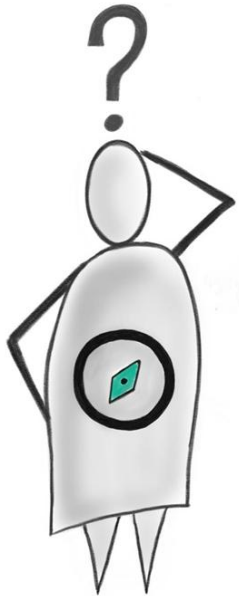
Cognitief sterk functionerende
leerling, socio-emotioneel
groot verschil tussen kalender-
en ontwikkelingsleeftijd

Benjamin

Zorgt na school voor
jongere broers, moeder
is ernstig ziek

Alissa

Slachtoffer seksueel
grensoverschrijdend
gedrag

Voor al deze kinderen, jongeren zullen kwalitatieve onderwijskundige interventies, routines en grenzen erg waardevol blijven, doch geenszins toereikend om verandering in het aanwezige gedrag teweeg te brengen

En deze leerlingen horen echt wel mee op onze schoolbanken

Karima

Onveilig verleden,
pleeggezin

Gregory

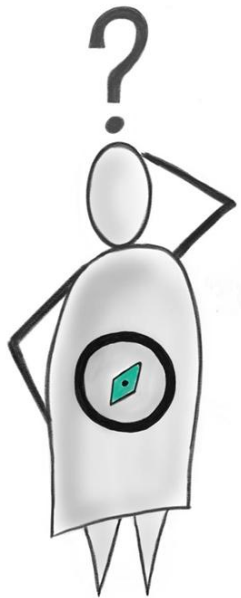
Cognitief sterk functionerende
leerling, socio-emotioneel
groot verschil tussen kalender-
en ontwikkelingsleeftijd

Benjamin

Zorgt na school voor
jongere broers, moeder
is ernstig ziek

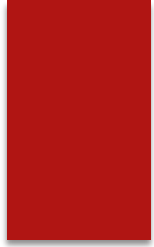
Alissa

Slachtoffer seksueel
grensoverschrijdend
gedrag

Stel je voor dat we bij deze leerlingen waren blijven vertrekken van de aanname dat gedrag voornamelijk aan te leren valt en dat het 'ongewenste' gedrag dient afgeleerd te worden, onder meer via straffen en belonen ...

Dat we niet op zoek waren gegaan naar de oorzaken van het moeilijke gedrag - signaalgedrag - dat zich herhaalde alsook acuut voorkwam en niet tot gangbare ontwikkeling behoort

Karima

Onveilig verleden,
pleeggezin

Gregory

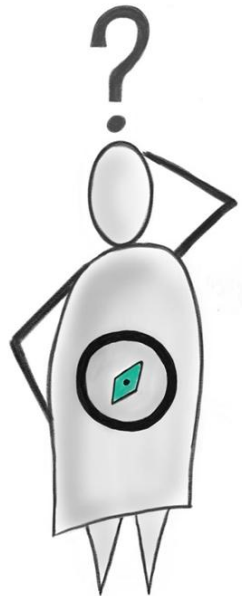
Cognitief sterk functionerende
leerling, socio-emotioneel
groot verschil tussen kalender-
en ontwikkelingsleeftijd

Benjamin

Zorgt na school voor
jongere broers, moeder
is ernstig ziek

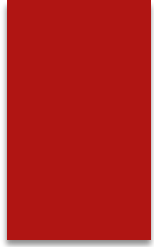
Alissa

Slachtoffer seksueel
grensoverschrijdend
gedrag

Bovendien, bepaald gedrag dat nu meermaals als 'ongewenst' beschreven zou worden, is in wezen noodzakelijk voor het lijf en brein. Om dat wat er speelt (tekorten, verwondingen, ...) en dat wat gezien dient te worden, te (blijven) communiceren. Omdat het op dat moment (nog) op geen enkele andere manier kan. Net zoals dit bv. bij internaliserend signaalgedrag het geval is. Wanneer de verborgen hulpvraag echter opgepikt wordt en de bijhorende noden zo goed mogelijk beantwoord worden, kan het gedrag verdwijnen. Dan wordt het signaal overbodig

In dat opzicht en vanuit het feit dat we liefst willen voorkomen dat taal onbedoeld als neveneffect zou hebben dat bepaalde kinderen, jongeren zich 'minder gewenst' gaan voelen - we vallen als mens immers samen met ons gedrag -, spreken we liever met de termen 'gepast' of 'ongepast' dan 'gewenst' of 'ongewenst' wanneer het over gedrag gaat. Alzo blijven we elk kind, elke jongere (ongeacht hun verwondingen) evenveel alsook evenwaardig - onvoorwaardelijk - bestaansrecht geven ...

Karima

Onveilig verleden,
pleeggezin

Gregory

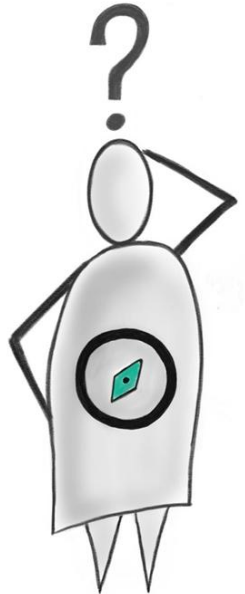
Cognitief sterk functionerende
leerling, socio-emotioneel
groot verschil tussen kalender-
en ontwikkelingsleeftijd

Benjamin

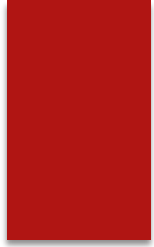
Zorgt na school voor
jongere broers, moeder
is ernstig ziek

Alissa

Slachtoffer seksueel
grensoverschrijdend
gedrag

Tot slot: inzetten op de oorzaken van moeilijk gedrag - signaalgedrag - is de grootste zorgzaamheid naar én de leerlingen zelf én de medeleerlingen én zij die hen begeleiden die we kunnen bieden

Karima

Onveilig verleden,
pleeggezin

Gregory

Cognitief sterk functionerende
leerling, socio-emotioneel
groot verschil tussen kalender-
en ontwikkelingsleeftijd

Benjamin

Zorgt na school voor
jongere broers, moeder
is ernstig ziek

Alissa

Slachtoffer van seksueel
grensoverschrijdend
gedrag

Nabijheid bieden

Inzetten op verbinding

Straffen en belonen

Werken met stopstoel

Reflectie

Straffen en belonen

Inzetten op herstel na conflict

Time-Out in de versie van

buiten op de gang even op

een bankje gaan zitten

Nieuwe kansen geven

**Klassikaal laddersysteem
ter motivatie**

Tijdens de speeltijd

huiswerk laten inhalen

en als sanctie de reffer

poetsen

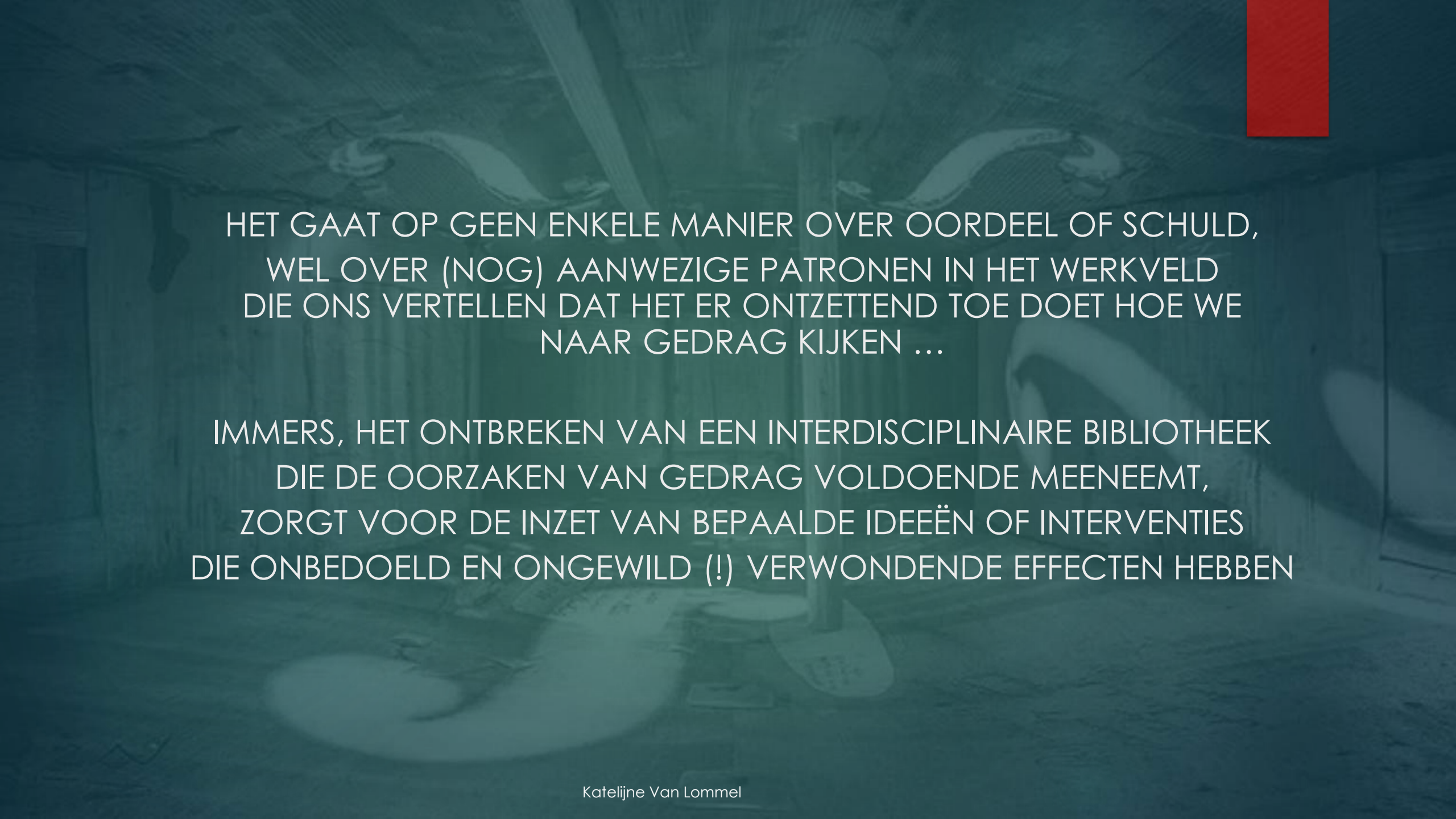
Beloningssystemen

Gevoelsthermometer en

werken rond emotieregulatie

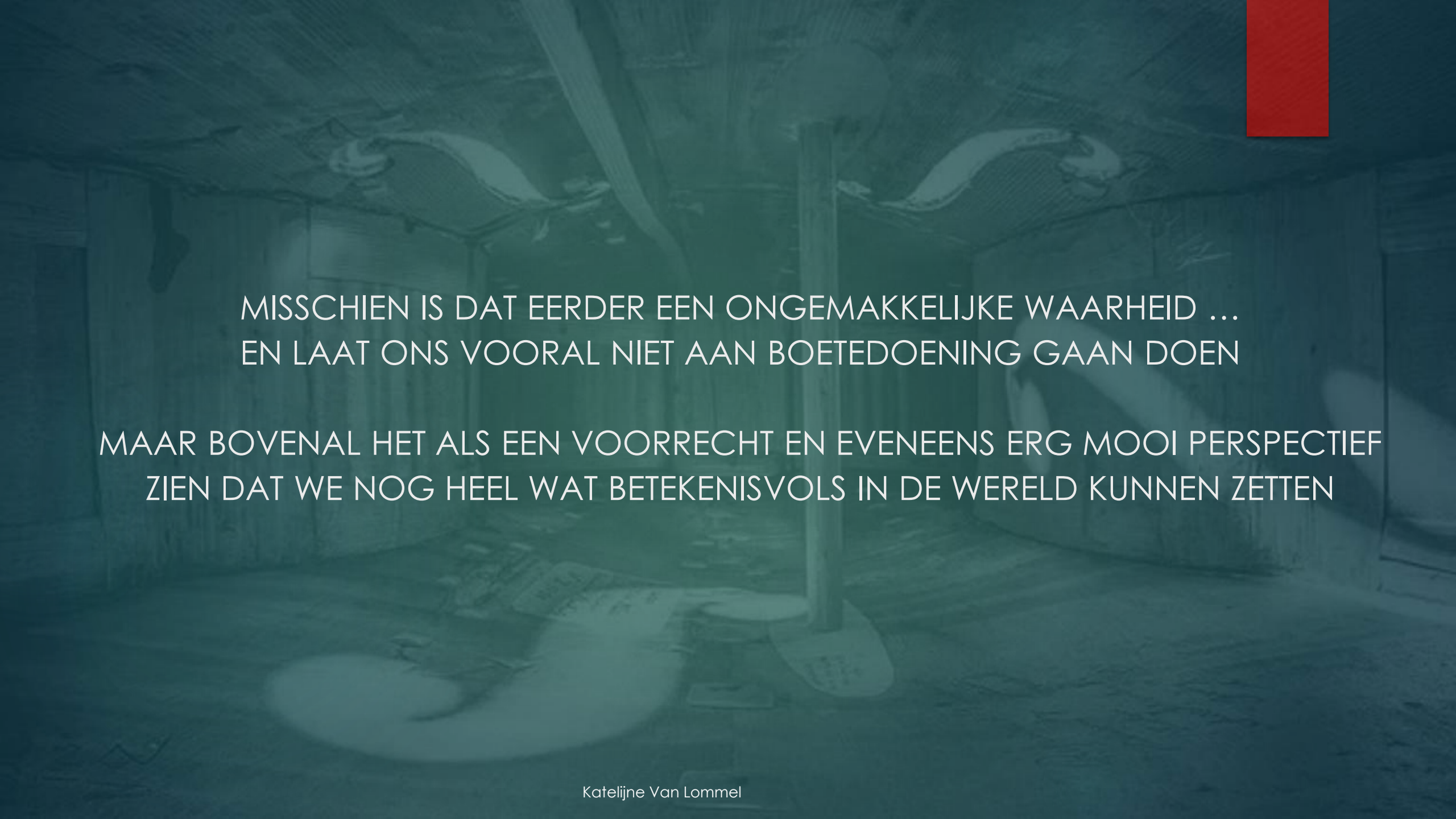
Herstelgericht handelen

4G-schema's – reflectie

HET GAAT OP GEEN ENKELE MANIER OVER OORDEEL OF SCHULD,
WEL OVER (NOG) AANWEZIGE PATRONEN IN HET WERKVELD
DIE ONS VERTELLEN DAT HET ER ONTZETTEND TOE DOET HOE WE
NAAR GEDRAG KIJKEN ...

IMMERS, HET ONTBREKEN VAN EEN INTERDISCIPLINAIRE BIBLIOTHEEK
DIE DE OORZAKEN VAN GEDRAG VOLDOENDE MEENEEMT,
ZORGT VOOR DE INZET VAN BEPAALDE IDEEËN OF INTERVENTIES
DIE ONBEDOELD EN ONGEWILD (!) VERWONDENDE EFFECTEN HEBBEN

MISSCHIEN IS DAT EERDER EEN ONGEMAKKELIJKE WAARHEID ...
EN LAAT ONS VOORAL NIET AAN BOETEDOENING GAAN DOEN

MAAR BOVENAL HET ALS EEN VOORRECHT EN EVENEENS ERG MOOI PERSPECTIEF
ZIEN DAT WE NOG HEEL WAT BETEKENISVOLS IN DE WERELD KUNNEN ZETTEN

Karima

Onveilig verleden,
pleeggezin

Gregory

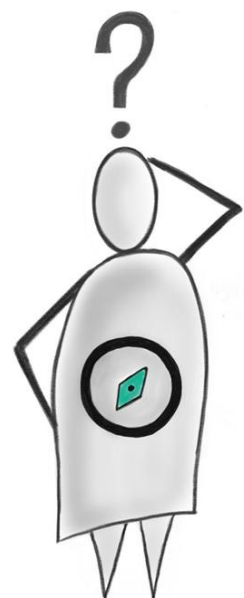
Cognitief sterk functionerende
leerling, socio-emotioneel
groot verschil tussen kalender-
en ontwikkelingsleeftijd

Benjamin

Zorgt na school voor
jongere broers, moeder
is ernstig ziek

Alissa

Slachtoffer seksueel
grensoverschrijdend
gedrag

Voor al deze scholen zijn en blijven de er aanwezige kaders van onder meer Nieuwe Autoriteit, Herstelgericht werken, Preventiepiramide, LSCI, ... ontzettend waardevol

Zou het daarnaast een betekenisvol gegeven kunnen zijn deze aanwezige kaders en onszelf nog verder te gaan verrijken?

Immers, waar signaalgedrag - ook in de vorm van het 'vechten' - blijft weerklinken, zijn de oorzaken logischerwijs onmisbaar om een afgestemde aanpak te kunnen vinden, om zowel binnen onderwijs als welzijn, zowel preventief als curatief, voldoende werkzaamheid te kunnen voorzien

DEFINITIE WERKZAAMHEID

NIET ZOMAAR HET UITERLIJK STOPPEN VAN GEDRAG
WANT DIT KAN OOK HET (TIJDELIJKE) GEVOLG ZIJN VAN O.M.
ANGSTINDUCTIE, SCHULDINDUCTIE, ONTKOPPELING, REPRESSIE, ...

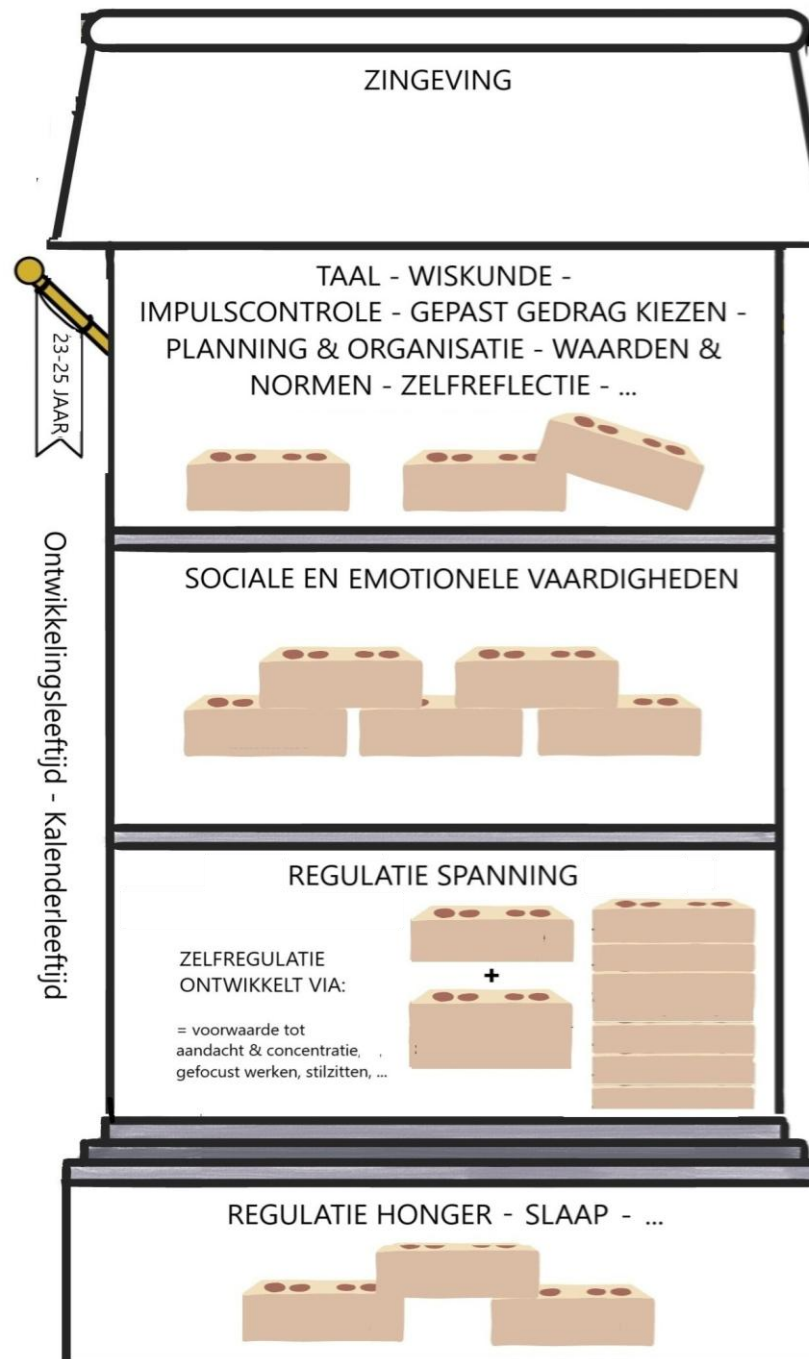
WEL HET OPBOUWEND KOMEN TOT GROEI, TRANSFORMATIE,
HELING, ONTWIKKELING

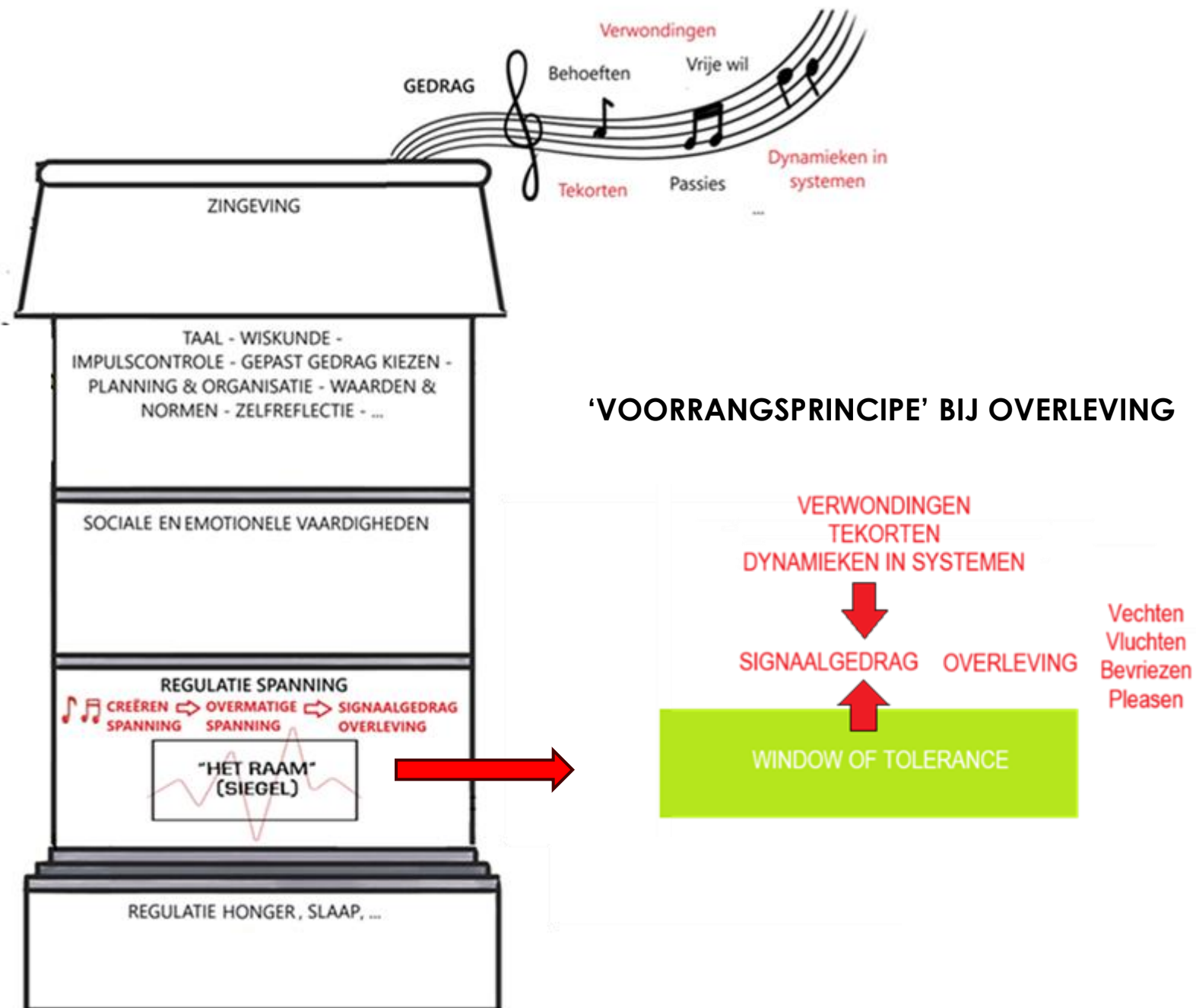

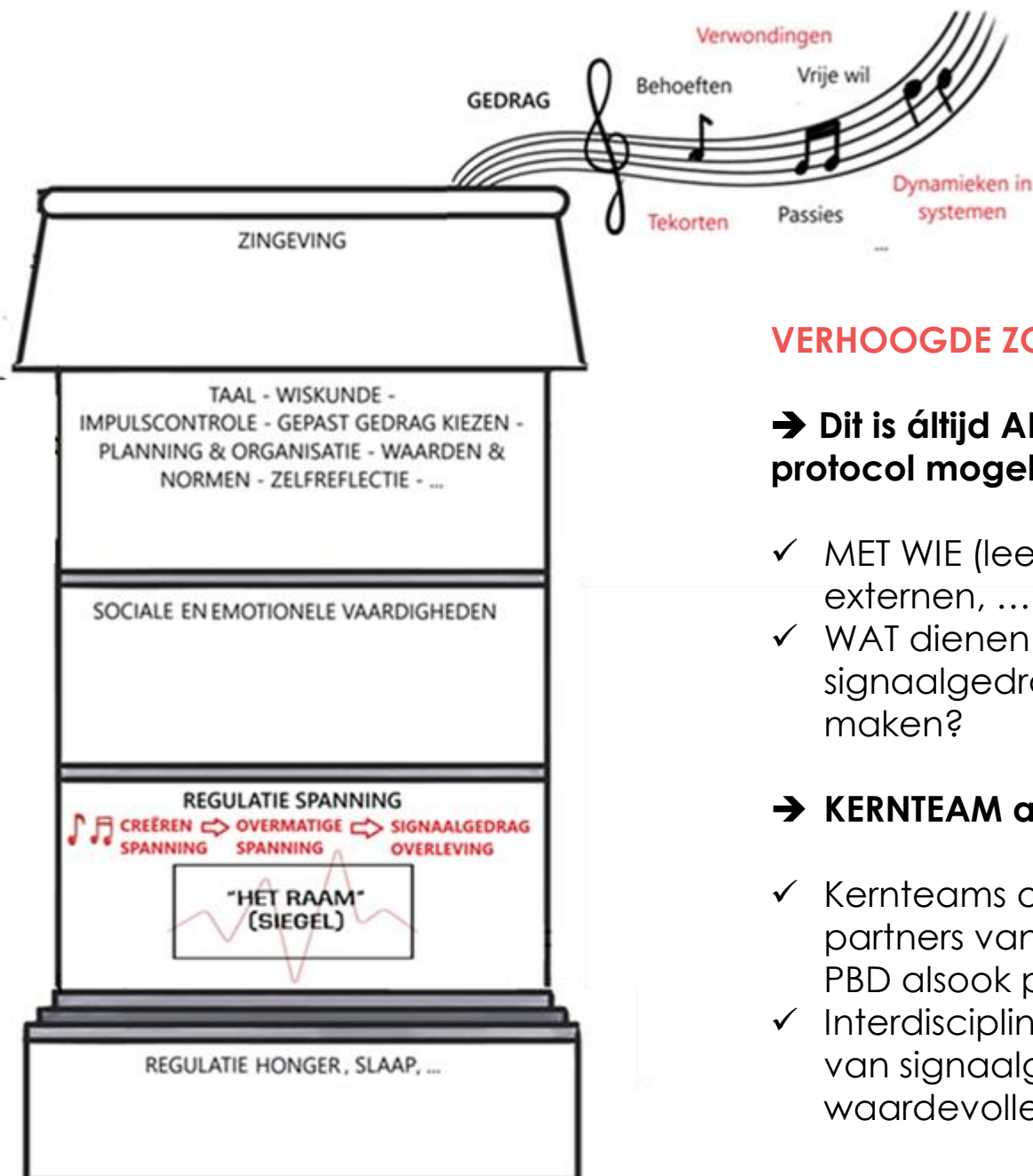
RICHTING COMPLEMENTAIRE INTEGRATIE VAN KENNIS

BASISZORG / SPOOR 1: GANGBARE OF NOG VEELAL COMFORTABELE ONTWIKKELING

- ✓ Voorzie de nodige **randvoorwaarden** tot **optimale, gezonde ontwikkeling**
  - ✓ Leer **verantwoordelijkheid** opnemen
  - ✓ Pleeg **herstel** waar aangewezen
  - ✓ Voorzie indien gepast een **zinvol gevolg**
- **Algemeen regel- en afsprakenkader + heel wat waardevolle aanwezige kaders!**

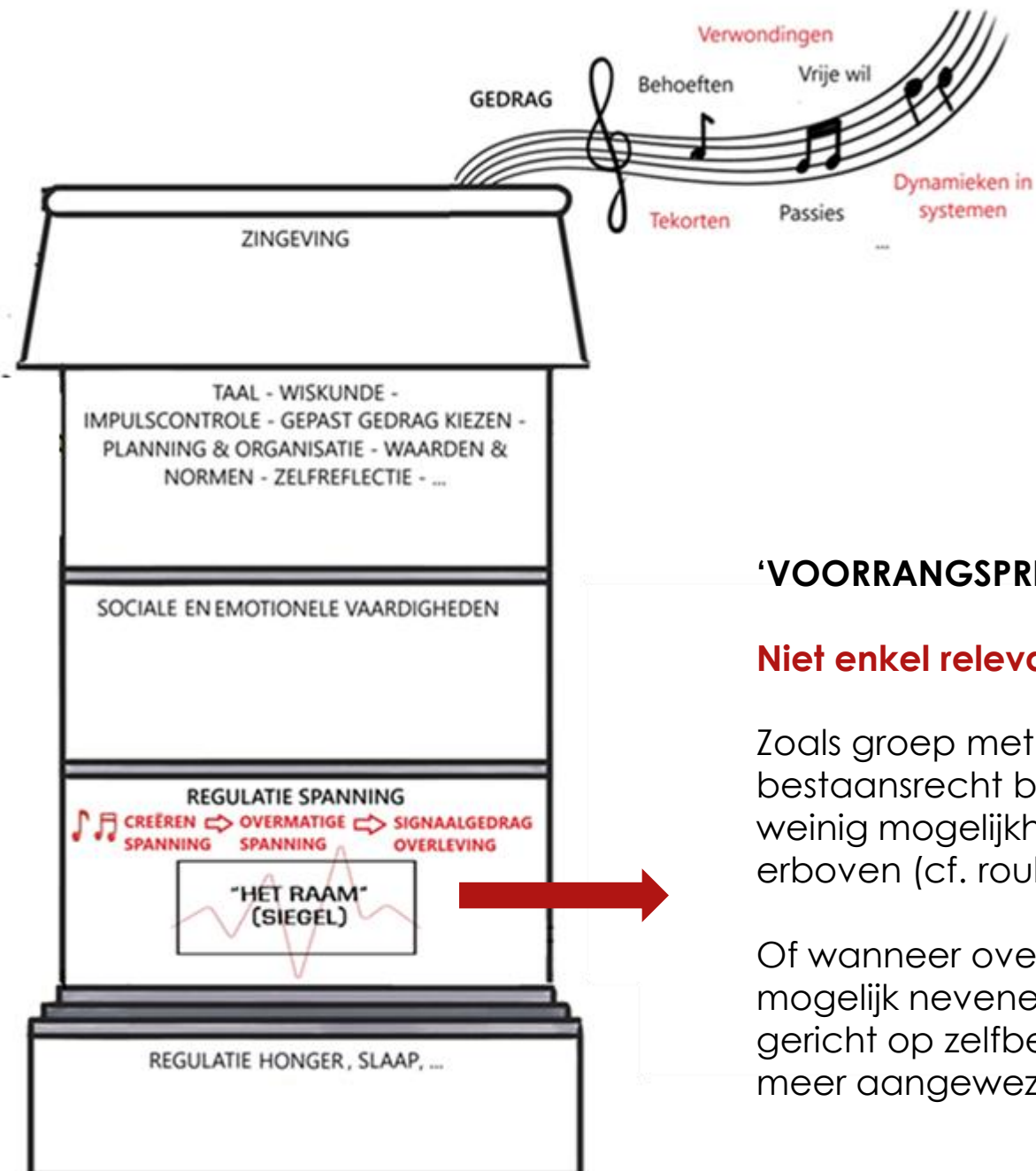
VERHOOGDE ZORG / SPOOR 2: SIGNAALGEDRAG

➔ Dit is **áltijd AFGESTEMD** werken, geen vast protocol mogelijk!

- ✓ MET WIE (leerkrachten, ouders, leerlingen, externen, ...) dient er samengewerkt te worden?
- ✓ WAT dienen we te gaan doen om het signaalgedrag zoveel mogelijk overbodig te maken?

➔ **KERNTTEAM** aan zet: de belofte is actie

- ✓ Kernteams op dit moment: team van de school, partners vanuit onderwijs waaronder CLB, LSC, PBD alsook partners vanuit welzijn
- ✓ Interdisciplinaire kennis waaronder de oorzaken van signaalgedrag worden geïntegreerd met waardevolle bestaande kaders

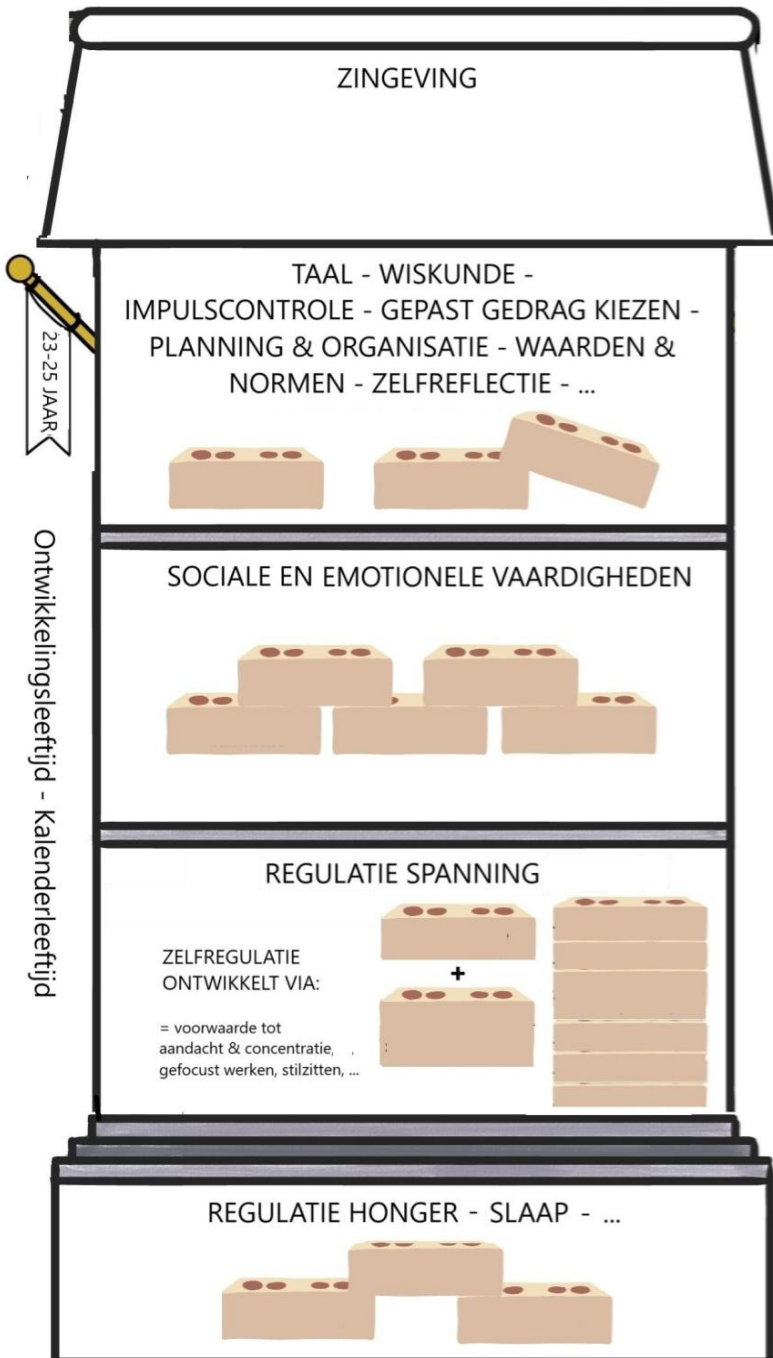

'VOORRANGSPRINCIPE' BIJ OVERLEVING

Niet enkel relevant bij individuen, ook bij groepen

Zoals groep met blijvende pestproblematiek: wanneer bv. bestaansrecht bij de leden nog te veel ontbreekt, zal er te weinig mogelijkheid zijn om (al) in te zetten op het verdiep erboven (cf. roulerende rekeningen)

Of wanneer overleving in deze groep aanwezig is, is een mogelijk neveneffect dat individuen 'ik-gericht' worden, gericht op zelfbehoud. Indirect werken is dan regelmatig meer aangewezen

1. SPECIFIEKE BOUWSTENEN

De inzet van specifieke 'bouwstenen' die bij de uitbouw van een bepaald verdiep horen

2. KRACHTIGE PEDAGOGISCHE MORTEL

Een relationele grondhouding die uit de combinatie van warmhartige daadkracht bestaat en als noodzakelijke 'pedagogische mortel' fungeert

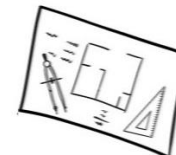
constructief	♥	✂	begrenzen
afgestemd	♥	✂	aansturen
onvoorwaardelijk	♥	✂	een plek geven

3. ONDERSTEUNEND KADER

De aanwezigheid van de nodige 'bouwtechnieken' die de breinontwikkeling faciliteren

structuur & duidelijkheid
rituelen & routines
autonomie

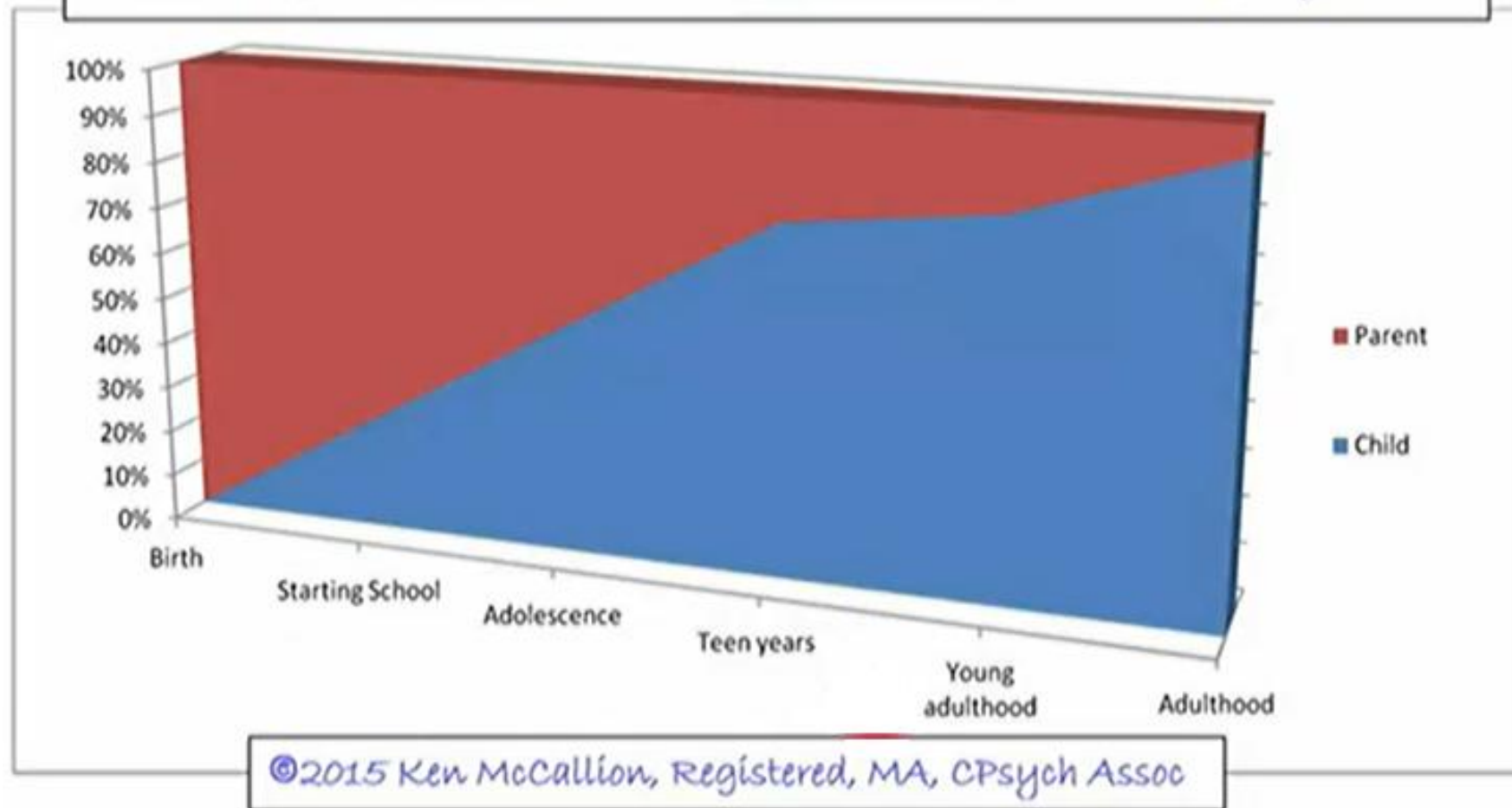

2 SOORTEN BOUWSTENEN ZELF AFLEIDEN ...

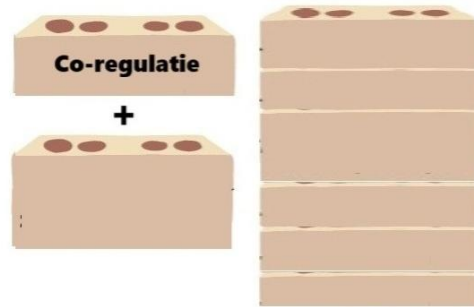
Co-Regulation through the Growing Years

REGULATIE SPANNING

ZELFREGULATIE
ONTWIKKELT VIA:

= voorwaarde tot
aandacht & concentratie,
gefocust werken, stilzitten, ...

REGULATIE SPANNING

ZELFREGULATIE
ONTWIKKELT VIA:

= voorwaarde tot
aandacht & concentratie,
gefocust werken, stilzitten, ...

PRAKTIJKVOORBEELD: 'SWITCH-WERKINGEN':
VANUIT TIME-OUT(STOELEN) NAAR ONTLADINGS - EN OPLADINGSTIJD

PREVENTIEF

CURATIEF

KLASSIKAAL/
IN GROTE GROEP

INDIVIDUEEL/
IN KLEINE GROEP

- Preventieve regulatiemomenten
- Schooluitstappen VIP
- 'Klaarmap' lager

- Aanbod/organisatie speeltijd opnieuw bekeken

- Voor de draagkracht meer als team, over de klassen heen, volgens principe van 'the village', werken

- Vaste momenten met bouwstenen regulatie in de switch
- 'Afkoelingsmomenten' in kleine groep met ondersteuner

- Per speeltijd minstens 1 activiteit onder begeleiding
- Eten en/of speeltijd in de switch

- Individueel schema volgens noden + ontwikkelingsleeftijd (leerstof/doelen bekijken waar nodig)

- Switch

- Switch

- 2-sporenbeleid: gangbare ontwikkeling en signaalgedrag voor duidelijkheid leerlingen, ouders en collega's

VOORDELEN:

- ✓ WERKING MEE(R) GERICHT OP GROTERE EN KLEINE GROEPEN ZONDER AFSTEMMING OP INDIVIDUELE NODEN TE VERLIEZEN
- ✓ STRUCTURELE INGREPEN GROTENDEELS GELIJKLOPEND VOOR REGULIER ALSOOK BUITENGEWOON ONDERWIJS
- ✓ ER WORDT VOLOP INGEZET OP PREVENTIE: TAAK VAN DE VOLWASSENEN OM DIE RANDVOORWAARDEN ZO GOED MOGELIJK TE CREËREN WAARDOOR SIGNAALGEDRAG ZOVEEL MOGELIJK OVERBODIG WORDT

CASUS KARIMA, 10 JAAR (KALENDERLEEFTIJD)
GING IN HAAR 3DE SCHOOL STARTEN NA UITSLUITING

OORSPRONKELIJKE AANPAK DIE SAMEN MET HET KERNTTEAM VERFIJND WERD

Veiligheid – Regulatie

- ✓ Veel aandacht van de leerkracht voor een **positieve** en **warme verbinding**: veel begrip en liefde geïnvesteerd
- ✓ **Vriendinnetje** dat zich over haar ontfermde
- ✓ **Rustige, geduldige klas** (maar is niet blijven duren...)
- ✓ Pleegouders die erg **betrokken** zijn, veel **structuur** en **voorspelbaarheid** proberen te bieden
- ✓ Biologische ouders die naar eigen vermogen blijven **vasthouden, investeren**, positieve ontwikkeling bij zichzelf en in de ouder-kindrelatie willen

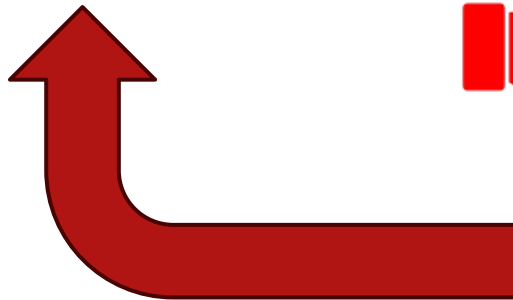
Onveiligheid – Overleving

- ✓ De inzet van **voorwaardelijke systemen – belonen: knuffels** en **'dingen die ze leuk vindt'** (cf. bouwstenen die nodig zijn voor haar regulatie regulatie) kan ze verdienen als ze geen moeilijk gedrag stelde of het zelf kon bijsturen
*Zouden we slaap of eten voorwaardelijk maken?
Weinig 'pedagogisch' om iets te onthouden dat al te veel ontbreekt bv. 'Als nu uur niet koud hebt, krijgt trui'*
- ✓ Inzet van **reflectieblaadjes** over haar gedrag
Alleen weet dit meisje natuurlijk niet – écht – waarom ze doet wat doet, veel volwassenen weten dat nog niet ...
- ✓ **Inzet van voorwaardelijke systemen – straffen: speeltijd niet mogen meedoen** als de vorige fout liep om haar te motiveren tot een gedragswijziging
- ✓ **Onveilig basisverhaal - ontwikkelingstrauma**
- ✓ **Onvoorspelbaarheid** over bezoek ouders
- ✓ **Spanning** bij pleegouders o.w.v. **onmacht**: onder meer negatief aandacht vragen, na school al beginnen over slaapritueel en hier meer niet over kunnen stoppen (cf. gedragssysteem voorziening), heftige emoties, ...

Leuke tijd verdienen!
Tekenen, puzzelen, spelen, ...

Op de Time-Outstoel even gaan
nadenken over mijn gedrag en
weer rustig worden

Knuffel van de juf op het einde van
de dag verdienen!

Jij hebt de **keuze**!
Ga je **stoppen** met je gedrag of **verder doen**?

Veiligheid - Regulatie

- ✓ **Ontwikkelingsleeftijd** in kaart gebracht (18m-2,5j)
- ✓ Meisje meteen kunnen 'inschuiven' in **structurele werkingen** van de school die er genormaliseerd zijn en dus niet als extra belastend ervaren worden
- ✓ Ingezet op **co-regulatie** - zeer snel positief effect daarvan, vermindering van gedrag! (cf. wel nog wat resteffecten van voorgaande voorwaardelijkheid cf. 'Rode duim juf?!')
- ✓ **Preventief** werken met **bouwstenen van regulatie** via **visueel schema** met vaste momenten in de **Switch** - deze momenten werden mee in functie van leerstof en aanwezige patronen bepaald = zorgzaamheid naar Karima, medelln en lkr
- ✓ In zelfde visuele schema **voorspelbaar** gemaakt wie wel en niet de '**knuffelleerkrachten**' zijn, evenals wanneer de **knuffel- en aandachtsmomentjes onvoorwaardelijk (!)** zullen doorgaan
Immers, een lijf en brein dat niet weten wanneer en of er nog ooit liefde dan wel aandacht komen moeten deze voortdurend - op een vaak negatieve manier - vragen
- ✓ **Speeltijden** in de activiteit onder begeleiding geprobeerd, maar loopt beter in de Switch
- ✓ Met **pleegouders** gewerkt aan **minder moeilijke vragen** stellen, liever na school regulerende activiteiten samen **doen**
- ✓ **Geen nota's meer in de agenda** mee naar huis over hoe het gegaan is, wel afstemming op regelmatige basis en indien noodzakelijk
- ✓ **Veilig contact** met **biologische ouders** samen met partners welzijn verkennen

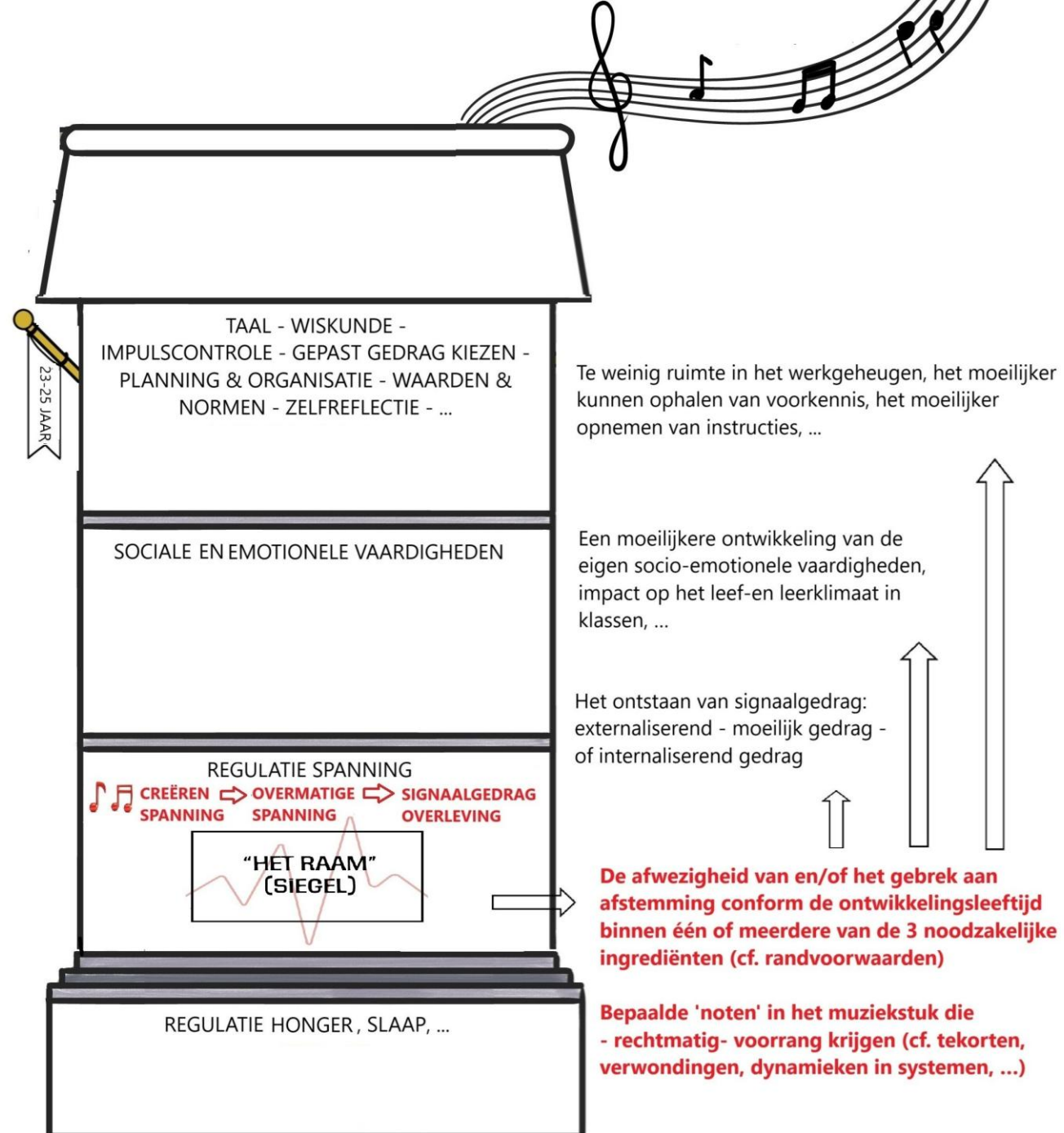

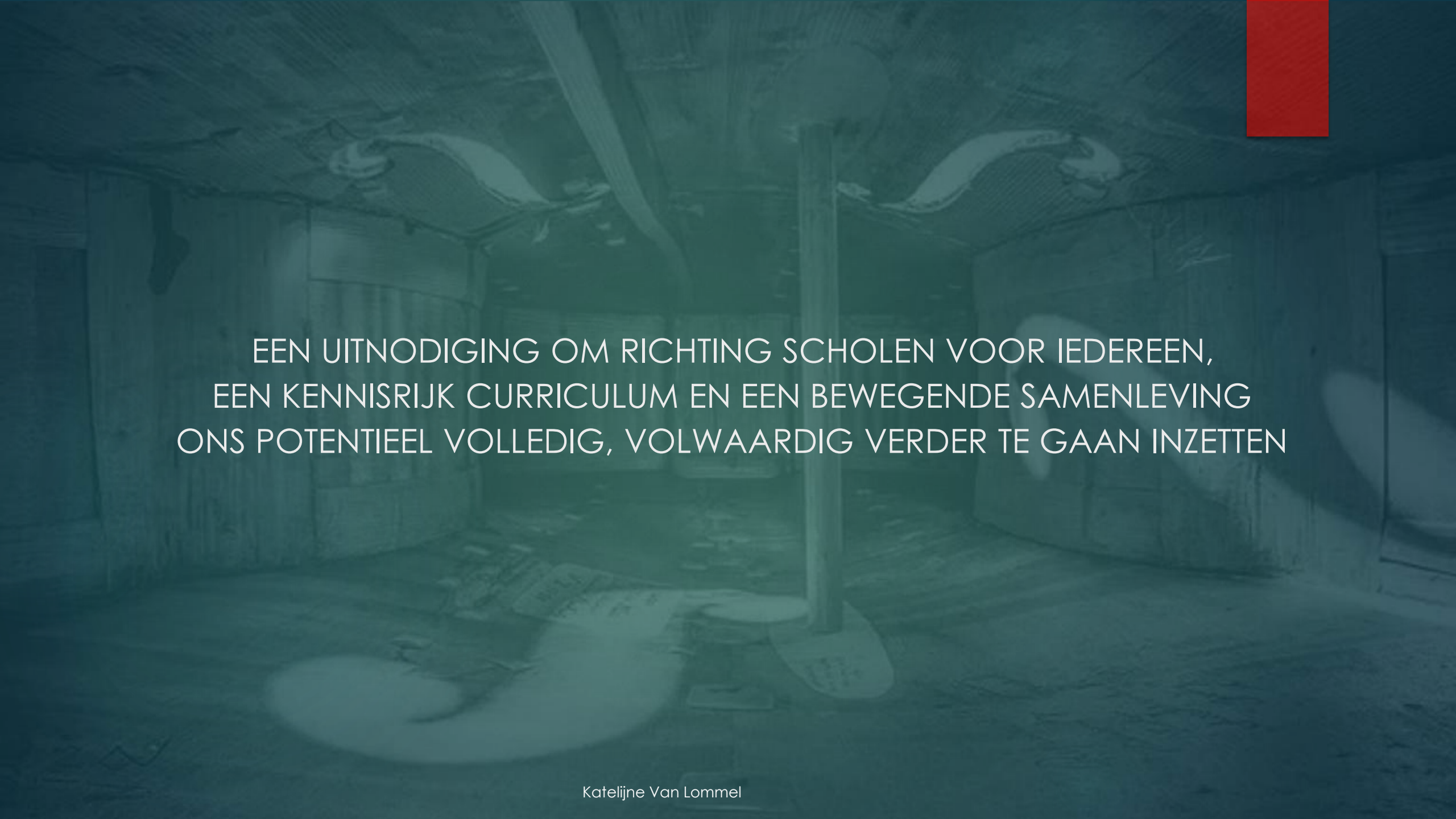
Onveiligheid - Overleving

- ✓ Nog aanwezige **onvoorspelbaarheid** over bezoek biologische ouders
- ✓ De **leerkracht** die zelf aangeeft blij te zijn met de werkzaamheid van de aanpak en ervan overtuigd te zijn, maar soms begint te **twifelen of wankelen** door weerstand van collega's of aanwezige visies op gedrag ('Gewoon wat strenger zijn' 'Deze leerling hoort niet op onze school')
- ✓ Het **onveilige basisverhaal** dat tijd nodig heeft om tegengewicht, aanvulling te krijgen

ZELFDE BENADERING VOOR SECUNDAIRE SCHOLEN: ANDERE KIJK OP GEDRAG
SAMEN MET VERSCHUIVING VAN REFLECTIE NAAR REGULATIE ZORGT
VOOR SIGNIFICANTE AFNAME VAN SCHORSINGEN, UITSLUITINGEN

EEN UITNODIGING OM RICHTING SCHOLEN VOOR IEDEREEN,
EEN KENNISRIJK CURRICULUM EN EEN BEWEGENDE SAMENLEVING
ONS POTENTIEEL VOLLEDIG, VOLWAARDIG VERDER TE GAAN INZETTEN

The image shows a dimly lit, rustic interior space with curved wooden walls and a matching curved ceiling. A central wooden pole stands vertically, supporting a horizontal wooden beam that curves along the floor. The floor is made of dark, textured material, possibly stone or concrete. The lighting is warm and focused, creating a sense of depth and highlighting the textures of the wood and the floor. The overall atmosphere is one of a traditional, perhaps historical, interior space.

Samen
in het verschil
voor het grotere geheel
om elkaar te versterken en
ideeën elkaar te laten optillen

Katelijne Van Lommel

sprekende
HARTEN
strijdende
ZWAARDEN

Visie op
Verfijnde
Pedagogiek

MOEILIK GEDRAG BIJ KINDEREN EN JONGEREN

PELCKMANS

MEER HONGER?

De toolbox
- praktijktoepassingen
van Verfijnde
Pedagogiek -
(groene kافت)
kan afzonderlijk gelezen
worden van de theorie
- de visie op Verfijnde
Pedagogiek –
(blauwe kافت)

Katelijne Van Lommel

sprekende
HARTEN
strijdende
ZWAARDEN

Toepassingen van
Verfijnde
Pedagogiek

TOOLBOX VOOR MOEILIK GEDRAG
BIJ KINDEREN EN JONGEREN

PELCKMANS

Alle rechten voorbehouden.

De presentatie van deze vorming is enkel bedoeld voor eigen gebruik van deelnemers. Inhoud mag enkel mits schriftelijke toestemming van de auteur overgenomen, gedeeld of verspreid worden.

Bron:

Spreekende harten, strijdende zwaarden: Verijnde Pedagogiek- Katelijne Van Lommel

Alsook geïnspireerd door en gebaseerd op interdisciplinaire kennis vanuit de psychologie, pedagogie, (epi)genetica, neurologie, biologie, kinder- en jeugdpsychiatrie, antropologie, het systemische en contextuele gedachtegoed, ... Onder meer vormgegeven in:

Het Neurosequential model van Bruce Perry

De Window of Tolerance van Dan Siegel

Het gedachtegoed van Böszörményi-Nagy

De Hechtingstheorie van Bowlby

Model emotionele ontwikkeling van Dösen

en zoveel meer boeiende werken die beschikbaar zijn ...